

Téma: Preventivní výchovná péče o dítě a náhradní rodinná péče

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Viola

Obsah maturitní otázky

- kdo naplňuje preventivně výchovnou péči o dítě
- proč je přistupováno k náhradní rodinné péči, druhy náhradní péče
- ústavní a ochranná výchova
- model osobnosti dle Eysencka, realizace vybraného typu v roli učitele či žáka

Kdo naplňuje preventivně výchovnou péči o dítě

- **Výchovní poradci**
 - na každé základní, střední i speciální škole
 - učitel, který absolvoval vysokoškolské specializační studium
 - sleduje a hodnotí žáky
 - nabízí konzultační služby pro žáky a rodiče
 - metodicky pomáhá třídním učitelům
 - dělá informační činnosti pro žáky, rodiče a pedagogické pracovníky o různých prevencích (protidrogové, proti šikaně)
- **Školní psychologové**

- vystudovali školní psychologii
- pracoviště přímo ve škole (několik škol)
- klienti jsou jednotliví žáci, školní třídy, učitelé i rodiče
- diagnostická a reedukační činnost, intervenční zásahy
- **Pedagogicko-psychologické poradny**
 - zařízení výchovného poradenství
 - řeší výukové a výchovné problémy dětí předškolního a školního věku
 - např. odložení školní docházky, přeřazení žáka do jiného typu školy
 - pomáhají žákům s profesní orientací
 - pomáhají výchovným poradcům
- **Střediska výchovné péče pro děti a mládež**
 - školská výchovná zařízení
 - všestranná **preventivní výchovná péče** (ambulantní a internátní)
- **Poradny pro volbu povolání**
 - jsou zřizovány při úřadech práce
 - pomáhají žákům především ZŠ s volbou povolání
- **Okamžitou pomocí s problémy dětí a mládeže se zabývají:**
 - Linka důvěry, Linka bezpečí, Bílý kruh bezpečí, Člověk v tísni, Fond ohrožených dětí
 - Poradny pro děti a mládež
 - Střediska sociální prevence
 - Nízkoprahová centra
 - Krizová drogová centra
 - Sociální poradny
- **Prevence** - působení před
- **Intervence** - zásah, záchrana ve chvíli problémů
- **OSPOD - Orgán sociálně-právní ochrany dětí**

Proč je přistupováno k náhradní rodinné péči, druhy náhradní péče

- **Náhradní péče** je určena těm dětem, o něž se rodiče **nechtějí** nebo **nemohou** z vážných důvodů starat (zemřeli, jsou nemocní, jsou ve výkonu trestu)
- Aby nebyl vývoj dítěte narušen, stát prostřednictvím soudu navrhne jednu z forem péče:
 - svěřením do péče jiné fyzické osoby než rodiče
 - adopce (osvojení)
 - pěstounská péče
 - hostitelská péče (zástupná péče)

Svěření do péče jiné fyzické osoby než rodiče

- soud dává **přednost především příbuzným** (prarodičům, plnoletým sourozencům)
- musí se svěřením dítěte do péče souhlasit
- tímto přijímají za dítě plnou odpovědnost
- pro dítě je toto prostředí **nejvhodnější** (jsou mezi nejbližšími)

Adopce (osvojení)

- osvojení funkční rodinou nebo jednotlivcem
- **ideální typ** náhradní péče (dítě se dostává do rodinného prostředí)
- o osvojení dítěte rozhoduje soud
- při osvojení vznikají mezi osvojencem a osvojitelem **rodinné vztahy**
- osvojitelé nabývají práva a povinnosti rodičů
- **práva mezi biologickými rodiči a dítětem zanikají**
- biologičtí rodiče ztrácejí nárok na dítě, pokud

- 2 měsíce od narození neprojevili o dítě zájem (ačkoliv jim v tom nic nebránilo)
- 6 měsíců neprojevovali soustavně zájem, neplnili pravidelné vyživovací povinnosti, nepřijali dítě do vlastní péče, s dítětem se nevidali
- Dítě získává příjmení adoptivních rodičů
- **Zákon o rodině rozlišuje 2 druhy osvojení:**
 - **Osvojení zrušitelné** (osvojení 1. stupně)
 - může se z vážných důvodů zrušit
 - u osvojování hlavně u dítěte mladšího než 1 rok (kojenci)
 - **Osvojení nezrušitelné, osvojení plné** (osvojení 2. stupně)
 - osvojitelé jsou zapsáni v matrice a v rodném listě na místě původních biologických rodičů (v poznámce zápis o původních rodičích)
 - pokud osvojitelé již dále dítě nechtějí, mohou ho svěřit náhradní rodině

Pěstounská péče

- jde o státem **garantovanou a kontrolovanou** formou náhradní péče
 - může soud nařídit, pokud nelze z právních důvodů uskutečnit adopce
 - pěstoun vykonává práva a povinnosti rodičů, ale **nemá vyživovací povinnost**
 - ta náleží rodičům dítěte, kteří jsou i zákonnými zástupci (pokud soud nepověřil jiné osoby)
 - příjmení si dítě může nechat změnit na příjmení svých pěstounů
 - v rodném listě zůstávají stále zapsáni jeho biologičtí rodiče
 - **změna příjmení je pro dítě velký a silný psychologický moment**
 - je to pro něj pocit, že „někam patří“
 - dítě se smí se svými biologickými rodiči stýkat (pokud soud nevyslovil zákaz styku)
 - při jednání pěstouna s biologickými rodiči pomáhají **sociální pracovníci** obecního úřadu
-
- **Typy pěstounské péče**
 - **Inividuální pěstounská péče** – probíhá doma u pěstounů

- **Skupinová pěstounská péče** – pro její výkon se zřizují příslušná zařízení, kromě vlastních biologických dětí zde žije ještě několik dalších dětí, **velká pěstounská rodina**
- **SOS vesničky** – tyto instituce se řadí do pěstounské péče, vlastní i nevlastní sourozenci vyrůstají společně ve **vlastním domě** (biologičtí sourozenci zůstávají společně ve skupině), pečuje o ně jedna osoba – **matka** (děti ji říkají **teta**), je to její plné zaměstnání (dostává měsíční plat), 10-12 domů vytváří tzv. **vesničku**
- Pěstounská péče může být **dlouhodobá**, kdy dítě vyrůstá u pěstounů do 18 let nebo **na dobu přechodnou**, kdy je naděje, že se dítě bude moct vrátit ke svým biologickým rodičům, v některých případech jen do doby, než se pro dítě najde adoptivní rodina
- Pěstounská péče zaniká dosažení 18 let jedince. Děti znají adresy svých biologických rodičů.

Hostitelská péče (zástupná péče)

- jde o **zvláštní formu** náhradní péče
- děti z dětských domovů jezdí na víkend nebo prázdniny na návštěvy do **hostitelských rodin**
- jde spíše o děti staršího věku, kteří chápou, že jde o dočasné pobyty v rodinách
- s návštěvou musí souhlasit ředitel dětského domova a obecní úřad, kde rodina bydlí
- tyto návštěvy umožňují dětem nahlédnout do chování a jednání funkčních rodin

Ústavní a ochranná výchova

Není-li z právního hlediska možná náhradní rodinná péče, navrhuje soud ústavní nebo ochranou výchovu ve zdravotnických a školských zařízeních

Ústavní výchova

- Pro děti, kterým nevěnují potřebnou péči nebo je jejich **výchova vážně ohrožena**.
- Také pro děti, jejichž rodiče se o ně nemohou z vážných důvodů starat (nemoc).
- **Dělí se na:**
 - **Zdravotnická** – kojenecký ústav, dětský domov pro děti od 1 roku do 3 let, dětské centrum, dětská psychiatrická léčebna
 - **Školská** – diagnostický ústav, dětský domov, domov pro osoby se zdravotním postižením, dětský domov se školou, výchovný ústav

Ochranná výchova

- Pro děti, u kterých dochází k **závažným poruchám chování**, které se nedají odstranit v běžné ústavní péči. Tyto poruchy už mají podobu trestného činu.
- Dítě ohrožuje sebe nebo okolí.

Model osobnosti dle Eysencka, realizace vybraného typu v roli učitele či žáka

- **Neuroticismus (stabilita-emoční nestabilita)**
 - Lidé s **emocionální nestabilitou** ukazují úzkost, hysterii a posedlost. Často inklinují reagovat citově přehnaně a mají potíže vracet se do normálního stavu po citové aktivaci. V druhém případě je člověk klidný a s vysokým stupněm emocionální kontroly.
- **Extraverze (extroverze - introverze)**

- Extraverts se vyznačuje sociabilitou, impulsivitou, dezinhibicí, vitalitou, optimismem a ostrostí vtipu; zatímco introvert je klidný, pasivní, nespojitelný, pozorný, rezervovaný, reflexní, pesimistický a klidný. Eysenck myslí, že **hlavní rozdíl mezi extravertem a introvertem je v úrovni kortikálního vzrušení.**
- *Introverti preferují teoretická (vědecká) povolání, extraverti práce orientované na lidi*
- *Introverti vykazují častější masturbaci, extraverti dříve vstupují do sexuálních vztahů*
- *Introverti dosahují vyšší stupeň vysokoškolského vzdělání a častěji odcházejí ze studia z psychiatrických důvodů, extraverti spíše z těch školských*
- *Introverti vykazují vyšší hladinu nabuzení ráno, extraverti večer*
- **Psychotika**
 - Lidé s vysokou **psychotikou** se vyznačují necitlivostí, nelidským, antisociálním, násilným, agresivním a extravagantním chováním. Souvisí s různými duševními poruchami, jako je sklon k psychóze. Na rozdíl od ostatních dvou dimenzí nemá psychoticismus opačný extrém, ale je složkou přítomnou na různých úrovních v osobě.